

בשר בחלב

"ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו" (שמות לד, כו)

איסור בישול אכילה והנאה

איתא בחולין (קטו, ב) בזה"ל דבי רבי ישמעאל תנא לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים, אחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בישול, עכ"ל.

וכן הביא רש"י (לעיל כג, יט) וז"ל בשלשה מקומות נכתב בתורה אחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בישול, עכ"ל.

אולם כבר העיר הריב"א (שם) שבפרשת ראה (דברים יד, כא) כתב רש"י דשלש פעמים כתיב קאי לענינא אחרינא, פרט לחיה, ולעופות, ולבהמה טמאה. ואם כן נמצאו דברי רש"י סותרים זה את זה.

לא תאכל כל תועבה

עוד העיר מדוע בעיני קרא דלא תבשל לאסור באכילה, הא מלא תאכל כל תועבה נפקא, דדרשינן כל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל, וכיון שהתורה אסרה את הבישול יש כאן משום תיעוב.

וכתב בשם הר"ר אליקים דאי מהתם הוי אמינא דלא לקי שהרי אין לוקין על לאו שבכללות, קמ"ל לא תבשל דלקי.

שיטת הרמב"ם בזה

והנה כתב הרמב"ם (מאכלות אסורות ט, ב) וז"ל לא שתק הכתוב מלאסור האכילה אלא מפני שאסר הבישול, כלומר ואפילו בשולו אסור ואין צריך לומר אכילתו, כמו ששתק מלאסור הבת מאחר שאסר בת הבת, עכ"ל. ומבואר בדבריו דאיסור אכילה ילפינן ק"ו מאיסור בישול.

ותמה בלח"מ דדבריו אינם כטעמים המוזכרים בחולין (שם).

ועוד דהרמב"ם בסהמ"צ (ל"ת, קפז) כתב בפירושו כדברי הגמ', וז"ל וזה שאמרו ית' לא תבשל גדי בחלב אמו נכפל בתורה שלשה פעמים (משפטי' כג, ס"פ תשא, ראה יד). ואמרו מלמדי הפירוש שכל לאו מהם הוא לעניין, אמרו (מכיל' משפטי' חולין קטו: וש"נ) חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וחד לאיסור בשול. ולמקשה שיקשה ויאמר לאי זה דבר מניית איסור אכילתו ואיסור בשולו שתי מצות ולא תמנה איסור הנאתו מצווה שלישית, הנה ידע המקשה שאיסור הנאה אין ראוי שיימנה מצוה בפני עצמה מפני שהוא ואיסור אכילה ענין אחד. שהאכילה מין ממיני ההנאה. ואמרו ית' בדבר שהוא לא יאכל אמנם הוא דמיון מדמיוני ההנאה. והכוונה שהוא לא יהנה בו לא באכילה ולא בזולתו, עכ"ל.

עוד הקשה, מדוע לא כתב דלוקה על איסור הנאה כיון דאף הוא נאמר בתורה.

ובהכרח דודאי הרמב"ם פסק כמ"ד ג' פעמים אחד לאיסור אכילה וכו', ומ"מ קשיא ליה להרמב"ם דכיון דמוקמינן ללא תבשל באם אינו ענין לאיסור אכילה, א"כ ודאי דלא לקי, כפי שנראה מדברי התוס' (ב"מ סא, א) [וכבר תמהו עליו (יד מלאכי כלל אל"ף אות ב') דאדרבה מבואר בתוס' (ד"ה לעבור עליו) דלקי].

ולכך כתב דמן הדין יש לאסור אכילה מכל שכן מבישול, וכיון שכן בגילוי מילתא דלא תבשל דהוי קרא יתירא סגי, והוי כמו בת הבת, שכתב הרמב"ם בסהמ"צ (מצוה שלז) וז"ל ולמה לא נתפרשה בתורה, מפני שאסר בת הבת שתק מן הבת, ומפי השמועה למדו שאיסור הבת מגופי תורה כשאר עריות, שנאמר ערותך היא לא תגלה ערותה, הרי מבואר שם דכיון דאית לן יתורא דערוך היא אהני לן לגלויי כדי לחייב מלקות על הבת כיון דהוי כ"ש מבת הבת, הכא נמי אמרינן הכי כיון דאית לן גילויא דקרא יתירא דלא תבשל דאית לאסור אכילה והוי כ"ש דבישול א"כ הוי כאילו כתוב בהדיא, ולכך חייב מלקות, עכ"ד.

גזירה אטו בישול

ובכס"מ (טומאת מת א, ב) תמה כיצד לוקין על אכילת בשר בחלב הא קי"ל דאין עונשין מן הדין. וכתב לבאר דבשר בחלב כיון שאסר הכתוב בישולו הוי בכלל לא תאכל כל תועבה כל שתיעבתי לך הרי הוא בבל תאכל. א"נ דמשמע שלא אסרה תורה לבשל אלא כדי שלא יבוא לאכול, עכ"ד.

ונראה דהכס"מ נקט דמה שכתב הרמב"ם דאיסור זה נלמד ק"ו מבישול, אין הכוונה במידת ק"ו, אלא היינו משום דאיסור בישול הוא משום דהוי הכנה לאכילה, וא"כ ע"כ דאף האכילה אסרה תורה, ול"ש גביה הך כללא דאין עונשין מן הדין.

איסור הנאה

ולפי"ז כתב בלח"מ דלענין איסור הנאה דלית לן ק"ו, לא אהניא לן קרא דלא תבשל דאתא לאיסור הנאה אלא לאיסור לבד אך לא למלקות, כיון דאתי באם אינו ענין, ולכך לא מנה איסור הנאה במנין המצוות, ואף כאן לא כתב דלקי.

אלא דהקשה דאם כן אף באיסור הנאה נימא ק"ו דהשתא בישול אסירא הנאה לא כל שכן. וביאר דוודאי דהוי ק"ו, אך אינו דומה לבת הבת דהוי אותו ענין ממש והוא טפי מק"ו, ואילו הך ק"ו דבישול לאכילה הוי דומה לבת הבת, עכ"ד.

אולם דבריו דחוקים לחלק בין סוגי הק"ו. ומה שהקשה מדוע לא מנה הרמב"ם איסור הנאה, הנה נעלם ממנו דברי הרמב"ם בסה"מ"צ (ל"ת קפז) הנ"ל שכתב דאיסור הנאה אין ראוי שימנה מצוה בפני עצמה וז"ל מפני שאיסור הנאה ואיסור אכילה ענין אחד, שהאכילה מין ממיני ההנאה, שכוונת הפסוק בדבר שהוא לא יאכל שלא יהנה בו לא באכילה ולא בזולתו, עכ"ל.

וסמך דבריו אהא דאמרינן (פסחים כא, ב) כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה. ולפי זה אין ראוי שיימנה איסור אכילה ואיסור הנאה שתי מצוות, ואם היה מונה אותם שתי מצוות, היה ראוי כמו כן בחמץ (ל"ת קצז) ובערלה ובכלאי הכרם (ל"ת קצב - ג) שיהיה בכל אחד מאלו הארבע מצוות איסור הנאה מצוה בפני עצמה, עכ"ד.

ובעיקר נידון זה האם לוקה על הנאה מבב"ח, הנה במשנל"מ (יסודי התורה ה, ח) הביא בשם הרמב"ן (בהשגותיו לשורש שני) דאכן הנהנה מבב"ח לוקה, וז"ל וכן אוכל בשר בחלב והנהנה ממנו לוקין, ואינו נזכרים בתורה, עכ"ל.

ובדעת הרמב"ם כתב המנח"ח (מצוה קיג) לדקדק ממה שכתב (מאכלות אסורות ט, א) דמי שיבשל משניהם כזית כאחד לוקה, וכן האוכל כזית משניהם מהבשר והחלב שנתבשלו כאחד לוקה ואף על פי שלא בשל, ולא כתב דלוקה אף על הנאה, הרי דס"ל דאינו לוקה. וא"כ בהכרח צריכים לפרש מדוע אכן אינו לוקה על הנאת בב"ח.

מלקות על שאר איסורי הנאה

והנה בשאר איסורים מבואר ברמב"ם דאינו לוקה על הנאתם, וז"ל (מאכלות אסורות ה, טז) כל מאכל שהוא אסור בהנאה אם נהנה ולא אכל כגון שמכר או נתן לעכו"ם או לכלבים אינו לוקה, ומכין אותו מכת מרדות והדמים מותרים, עכ"ל.

וכתב המ"מ טעם החילוק, משום דכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך הנאתו, וכל דבר הראוי לאכילה אין דרך הנאתו אלא דרך אכילה כתיקונו. ולפי"ז בב"ח דלוקה אף באכילתו שלא כדרך, אין סיבה דלא ילקה על הנאה.

ובירושלמי (ערלה ג, א) מבואר דהא דאין לוקה על הנאה, משום דאין האיסור מפורש בקרא. ולפי"ז בב"ח דאין איסור אכילה מפורש טפי, אין סיבה דלא ילקה. וכ"כ רבינו מנוח (חמץ ומצה א, ז).

לאו שאין בו מעשה

ויתכן דס"ל לרמב"ם כפי שכתב החינוך דאין לוקה על הנאת בב"ח, כגון המוכר בב"ח לגוי, משום שאפשר להנות מזה אף בלא מעשה, וכל שאין בו מעשה אין לוקין עליו. והיינו לשיטתו בכמה מקומות (ראה במנח"ח שם) דלאו שניתן לעבור אף בלא מעשה, היכא דעביד מעשה אינו לוקה.

והנה בחינוך הסתפק האם הסך בשרו בב"ח לוקה על כך. וצדדי הספק האם חשיב שלא כדרך משום דאינו עשוי לסוך, ולמעשה נוטה לומר דלוקה.

ותמה עליו במנח"ח דלשיטתו דאינו לוקה על הנאה שניתן להשיגה בלא מעשה, מדוע ילקה. וביאר זאת על פי מש"כ בשער המלך דדווקא אם היה ניתן להשיג אותה הנאה בלא מעשה, כגון מכירת הבב"ח, אך בסך

הלא א"א בלי מעשה. וכ"כ בשעה"מ לפרש דברי החינוך לענין איסור בל יראה, דאם קנה חמץ לוקה אהגם שניתן לעבור בלא מעשה, ואכהמ"ל.

שלא כדרך הנאה

והעיר הרמב"ם דא"כ מדוע בעינן תרי קראי לאכילה והנאה. וביאר משום דלא כתיב בהו לשון אכילה. והא דלא כתב רחמנא אכילה בבשר בחלב היינו משום דכל מה שנזכר בו אכילה אינו חייב עד שיהנה באכילתו, אמנם אם פתח פיו ובלע דבר מן האיסורים, או אכלו והוא חם עד שישרוף גרונו ויכאיבהו בעת בליעתו, פטור מלבד בשר בחלב שהוא חייב על אכילתו אף אם לא יהנה, כדאיתא (בפסחים כה, ב) דלהכי לא כתב ביה רחמנא אכילה בגופו, למימרא דלוקין עליו אף שלא כדרך הנאות.

ובחתם סופר (חולין קח, ב) הביא קושיית הכנה"ג כקושיית הריב"א הנ"ל דלמה לי ג"פ לא תבשל, תסגי בפעם אחת, ושוב אסור באכילה והנאה מקרא דלא תאכל כל תועבה.

וכתב בכנה"ג דאי לאו דכתביה רחמנא בפירוש לא הוי לקי דהוי לאו שבכללות. אלא דהקשה החת"ס דכיון דאיכא ק"ו, אם כן סגי ללקות עליו אף אי הוי לאו שבכללות, והדרא קושיא לדוכתיה אמאי בעינן ג' לא תבשל. וביאר בחת"ס דאי מקרא דלא תאכל כל תועבה לא ידעינן לחייב אף אכילה והנאה שלא כדרך, ולהכי אצטריך למימר בפירוש לא תבשל אחד לאכילה דחייב אף שלא כדרך אכילתו, ואחד להנאה דחייב אף שלא כדרך הנאה.

שיעור כזית בבישול בשר בחלב

עוד כתב בכנה"ג דלהכי כתביה רחמנא ללמדנו דאכילה ובישול חד שיעורא נינהו, כמבואר בסוגיא שם. והקשה בחת"ס דלא יעלה על הדעת דבזריעת כלאי הכרם נבעי זריעה בשיעור כזית כיון דשיעור אכילתו בכזית, דמי תלאן זה בזה.

וביאר זאת עפ"מ"כ הרמב"ם (להבנת הכס"מ) דלא אסר הכתוב בשול אלא משום דהוי התחלת האכילה, שהרי מבשלים לצורך אכילה. והחמירה תורה דאף הכנת המאכל אסורה בכ"ש מהא דאכילה גופה אסורה. אך בכלאי כרם ליכא למימר דאסרה תורה זריעה משום אכילה, דהא קחזינן דכלאי זרעים ובהמה מותרים באכילה, ואפ"ה אסורים בזריעה ובהרבעה. ולכן דווקא בבשר בחלב ראוי שלא לאסור את הבישול אלא בשיעור דלוקה על אכילתו.

דברי הרמב"ם בנקודה נפלאה

הנה הרמב"ם (בפיה"מ כריתות ג, ד) הרחיב בכללי ההלכות דאין איסור חל על איסור, ובסיום דבריו העמיד קושיא, וכתב וז"ל ויש בדברינו אלה נקודה נפלאה נעיר עליה, לפי שהיא מפתח לענינים אחרים נוסף למה שיש בה מדיוק העיון, והיא, מן הידוע שבשר בחלב אסור בהנאה, והחלב דרך משל מותר בהנאה, ואם בשל החלב בחלב מה טעם לא יחול אסור בשר בחלב על אסור חלב, והוא הדין בנבלה, בהיותו אסור מוסיף כמו שאמרנו כאן בחלב הקדשים וחייבנו על אכילתו מעילה מחמת שנוסף בו אסור הנאה.

והתשובה לכך שבשר בחלב לא נאסר בהנאה אלא מחמת שאסר הכתוב אכילתו לפי הכלל שבארנו שכל שנאסר באכילה נאסר ליהנות בו עד שיפרוט לך הכתוב, ואין בו פסוק האוסר אכילתו ופסוק האוסר ליהנות בו, אלא שני הדברים יחד הם אסור בשר בחלב, וכיון שאמרנו אין אסור חל על אסור ולפיכך לא יחול אסור בשר בחלב על אסור נבלה הרי לא יהא אסור בהנאה אלא יהא מותר בהנאה והאוכלו לוקה משום נבלה, וירד אסור בשר בחלב לגמרי לפי שלא חל. אבל היה מקום להקשות ויהיה דומה לחלב הקדשים אלו אמרנו שהוא אסור בהנאה כדרך שאמרנו בקדשים והאוכלו אינו חייב משום בשר בחלב אז היה מקום להקשות, ואין הדבר כן, אלא אנו אומרים שלא נאסר בשר בחלב זה בהנאה, הלא תראה שבמשנה נאמר שבשר בהמה טמאה מותר לבשל ומותר בהנאה וכבר נתבאר זה במקומו, והבן ענין זה כי הוא מקום טעות, ועליו תדון בכל הדומה לו, עכ"ל.

אכן יש להעיר בדבריו דהנה הרמב"ם בסהמ"צ כתב דאיסור אכילה הוא ממיני ההנאה, וא"כ מדוע איסור הנאה תלוי באיסור אכילה, ואם לא חל איסור האכילה לא חל איסור ההנאה.

אולם נראה דדברי הרמב"ם משלימים זה את זה, דהנה הרמב"ם מנה איסור אכילה בלבד ולא הזכיר מאומה מאיסור הנאה, וקשה הא אכילה היא ממיני ההנאה, וא"כ הנאה היא עיקר האיסור וכוללת טפי מאכילה ומדוע לא מנה זאת. ובהכרח דעיקר ההנאה האסורה היא האכילה, ולכן אמנם גדר האיסור הוא

הנאת האכילה, מ"מ לא מנו אלא איסור אכילה, וכיון שכן אם לא חייל איסור האכילה לא חייל נמי איסור ההנאה, ולא הוי מה"ט איסור מוסיף.

ויש להביא ראיה לכך, דהא לרב אבהו (פסחים כא, ב) כל היכא דנאמר לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע. ואף הרמב"ם בסהמ"צ מדמה איסור בב"ח לזה. וקשה מדוע לא נאמר בתורה איסור הנאה, ובהכרח דהנאה העיקרית הינה האכילה. ומה"ט ס"ל לרמב"ם דאם לא חייל איסור האכילה לא חל אף איסור ההנאה.

והנה בעיקר דברי הרמב"ם הקשה הגרא"ו (קובץ הערות ל, ה) כיצד ניתן לומר בבשר בחלב דאיסור אכילה והנאה חדא איסורא נינהו, הא בשר בחלב אסור באכילה אף אם לא נהנה כלל, כגון שעירב בו דבר מר, או שאכלו רותח עד ששרף גרונו כמבואר ברמב"ם מאכלות אסורות יד, י – יא. וכיצד ניתן לומר דבבשר בחלב איסורו באכילה הוא מפני דהוי מין ממיני ההנאה, ומעתה תיהדר קושיין לדוכתיה אמאי לא יאסר בהנאה אף היכא דלית ביה איסור אכילה.

אין איסור חל על איסור

כתב הפרמ"ג (בפתיחה להלכות פסח ב א, טז) וז"ל, ואגב גררא ראיתי להזכיר בכאן דבר אחד והוא לדעתי נקודה נפלאה, כי הנה כבר בארנו פעמים רבות דנהי דקיי"ל דאין איסור חל על איסור, היינו רק לחייב שתיים, אבל מ"מ תרין האיסורין רביעי עליה, וביבמות (לג, ב) אמרינן נפ"מ לקוברו בין רשעים גמורים, עכ"ל.

וכוונתו בזה להא דאמרינן ביבמות (לב, א) אהא דתניא הבא עליה חייב משום אשת אח ומשום אחות אשה דברי ר' יוסי, ופריך למימרא דסבר ר"י איסור חל על איסור, ומסיק דאינו חייב אלא אחת, אלא דמעלה עליו הכתוב כאילו עשה שתיים וכו', ונפ"מ לקוברו בין רשעים גמורים, ופרש"י דלא מיירי בשוגג ולקרבו, אלא דמעלה עליו הכתוב כאילו עשה שתיים והו"ל רשע גמור.

ומבואר דהא דאין איסור חל על איסור היינו לענין עונשין דלא מחייב ב' מלקיות, ולעולם אף האיסור השני רביע עליה.

ולכאורה הנקודה נפלאה שהעיר בפרמ"ג נסתרת מהנקודה נפלאה שהעיר הרמב"ם, דהא לדבריו איסור אכילה דבב"ח חייל אף בחלב בחלב, אלא דאין נענש על כך. וא"כ נמצא דחייל אף איסור הנאה והוי שפיר איסור מוסיף, הגם דמתלא תלי באיסור אכילה, ומדוע לא יחול איסור אכילה לענין מלקות משום דמוסיף איסור הנאה איסור חלב.

בישול היכא דליכא חשש שיאכל

בשו"ת דובב מישרים (א, ל) נשאל מכימאי ירא ה', דהיות ומביאים לפניו כמה פעמים מיני שוקלד כדי לבחון בבחינת כעמיע אם יש בהם חשש תערוכת בשר בחלב, ועל כן שאל אם מותר לעשות הבחינה ע"י בישול כיון דבשר בחלב אסור אף בבישול.

והשיב לו, דיש לצדד קצת להתיר זאת, על פי מש"כ בכס"מ (הנ"ל) דלא אסרה תורה בישול בשר בחלב אלא בכדי שלא יבא לאכול גופו של איסור, והיות ומבואר בגמ' (פסחים יא, א) דבשעת ביעור חמץ ליכא למיחש דלמא אתי למיכל, משום דאיהו גופיה מחזר לשורפו מיכל קאכל מיניה, וכיוצא בזה מצינו (סוכה טו, א) בביטולי תקרה קא מיפלגי עי"ש. וא"כ ה"נ כיון דכל כוונתו לבוחנו שלא יכשלו באיסור בשר בחלב שפיר ליכא למיחש דילמא אתי למיכל מיניה.

אולם בעיקר דברי הכס"מ תמה וכי דרשינן טעמא דקרא (ב"מ קטו, ב). ועוד הא איתא בחולין (קיג, ב) דהמבשל חלב בחלב לוקה על בישולו ואינו לוקה על אכילתו דאין איסור חל על איסור ולכאוי לדברי הכס"מ אמאי לוקה על בישולו, הא איסור בישול הוא מחשש שיבא לאכילה, וכיון דאינו לוקה על האכילה כיצד לוקה על הבישול. וכבר העיר בזה בבית יצחק (יו"ד ב, קמח).

ובספר חבצלת השרון (ראה) כתב לבאר עפ"י מש"כ הפרמ"ג הנ"ל דאין איסור חל על איסור לא נאמר אלא לענין מלקות, אך האיסור שפיר חייל, א"כ יש לחוש שאם יבשל יבא לאכול, והאיסור אכילה הוא מהתורה.

חלב שנפל לתוך קדירת בשר

והנה כתב בשו"ע (יו"ד צב, ב) דאם נפל חלב לתוך המרק או לחתיכות, ולא נודע לאיזו חתיכה נפל, הרי זה מנער את הקדירה כולה עד שישוב ויתערב הכל, אם יש בקדירה כולה טעם חלב, אסורה. ואם לאו, מותרת.

והקשה הגרע"א מדוע מותר לעשות כן, הלא אם לא ינער תישאר הטיפה באותה חתיכה, וע"י הניעור מעיילא הטיפה בחתיכות האחרות ונמצא שמבשל בשר בחלב, ועכ"פ בליכא ס' אלא בטעימת קפילא דלמא יהיה טעם בכולה והרי הוא מבשל בשר בחלב, והניח בצ"ע.

ובבית יצחק (שם) יישב זאת על פי מש"כ הכס"מ הנ"ל דנמצא דאף הכא אין לחשוש שמא יבא לאוכלו הואיל ומחזר אחריו לבטלו.

אולם בדובב מישרים (שם) פקפק בזה, דסברת הש"ס דהוא עצמו מחזר עליה לשורפו שייכא דווקא היכי דדעתו בבישולו לברר האם ישנה תערובת איסור ומגמתו להתרחק מזה, אך לא היכא דבדעתו לבטל את האיסור.

דרשינן טעמא דקרא

אכן נראה דמה שהקשה בדובב מישרים דלא דרשינן טעמא דקרא, לק"מ דהכס"מ אזיל לשיטתו, דהנה הרמב"ם (איסורי ביאה יב, א) כתב דישראל שבעל נכרית משאר האומות דרך אישות, או ישראלית שנבעלה לנכרי דרך אישות הרי אלו לוקין מן התורה שנאמר לא תתחתן במ בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך, אחד שבעה עממין ואחד כל אומות באיסור זה.

והביא הכס"מ דהטור פליג עליה ולדעתו לא אמרו כן אלא בשבעה אומות, דלא קי"ל כר"ש דאמר כי יסיר לרבות כל המסירין, ואף שבעה אומות אין לוקין משום לא תתחתן אלא לאחר שנתגיירו, אך בגיותן לא שייך בהו חתנות.

והיינו דהקשה עמש"כ הרמב"ם תרתי, חדא דמש"כ דבשאר אומות נמי לקי היינו כר"ש, והא לא קי"ל כוותיה אלא כרבנן דאמרי דלא נאמר לא תתחתן אלא בשבעה אומות דווקא.

ועוד דאף בשבעה אומות הא אסיק רבא בפרק הערל דבגיותן לא שייך בהו חתנות, וקרא דלא תתחתן בנתגיירו דווקא איירי.

ולכן כתב בכס"מ דהרמב"ם נקט בהא כר"ש מדאמרינן (קידושין סח, ב) דהנכרית ולדה כמותה מנ"ל אר"י משום רשב"י אמר קרא כי יסיר את בנך מאחרי, ההוא בז' עממים כתיב, שאר אומות מנ"ל, אמר קרא כי יסיר לרבות כל המסירים. הניחא לר"ש דדריש טעמיה דקרא אלא לרבנן מאי טעמיהו, ומדדחינן דסתמא דגמרא כר"ש אלמא הלכתא כוותיה, וכיון דדרשינן טעמא דקרא אית לן למימר דלא אסרה תורה להתחתן משום כי יסיר אלא בגיותן דבני הסרה נינהו אבל בגירותן דלאו בני הסרה נינהו לא, עכ"ד.

אלא דאכתי קשה דמצינו במקום אחר שהרמב"ם פסק דלא כר"ש דהנה כתב הרמב"ם (מלוה ולוה ג, א) וז"ל אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה, לא בשעת הלואה ולא שלא בשעת הלואה, ולא על פי ב"ד שנאמר ולא תחבול בגד אלמנה, עכ"ל. הרי לן דפסק דלא כר"ש, דהא לדידיה אין איסור לחבול בגד אלמנה עשירה משום דליכא למיחש ששכנותיה ישיאו עליה שם רע.

בישול אחר בישול

והנה בפלתי (פז, יג) הביא דהש"ך (פז, יח) אסר לחתות תחת הכלים שמבשלים בהם עכו"ם, משום דיש בהן בליעות דבשר בחלב וע"י החיתוי מתבשל הבלוע בשר בחלב.

אך סיים דאין זאת אלא חומרא בעלמא. וסתם ולא פירש מדוע הוי חומרא בעלמא.

ויתכן דכוונתו דהנה קי"ל בשבת (או"ח שיח, ד) דאין בישול אחר בישול, ולדעת רבים מהפוסקים לא בשבת בלבד נאמרה הלכה זו, דנימא ביה שבת שאני דמלאכת מחשבת אסרה התורה, דנילף ממצה מבושלת (פסחים מא, א). ובהכרח דכללא הוא בכל התורה דאין בישול אחר בישול, ומהיכי תיתי דנימא בבשר בחלב דכתיב לא תבשל והקפידה תורה אבישול דווקא, דיש בישול אחר בשול, ובהכרח דאין זה אלא חומרא בעלמא.

אלא דהקשה בפלתי מהא דאמרינן (חולין קד, ב) דאסור לשני בני אדם לאכול על שולחן אחד זה בשר וזה גבינה, שמא יעלה באילפס רותח והוי איסור תורה כמבואר שם בגמ'. והלא זה ודאי דלא יעלה על השולחן

בעת האכילה דבר חי הטעון בישול, ובהכרח דחיישינן שיעלה מאכל מבושל רותה ויערב בו גבינה. הרי דאף כה"ג מקרי איסור דאורייתא ובישול, דאי דרבנן אכתי הוי גזירה לגזרה.

ומזה הכריח הפלתי דלא שייך איסור בישול בבשר בחלב הבלוע דאינו אלא טעמא בעלמא.

ובאמרי בינה (בשר בחלב, ג) דחה ראיותיו, דמהא דאסור להעלות על השולחן אין כלל ראייה, דהא אף אי נימא דאין בישול אחר בישול בבשר בחלב, היינו דווקא היכא דהבשר והחלב התבשלו יחד ונתנו טעם זה בזה. ואילו בנדון דידן אף אם כל דבר לעצמו מבושל, מ"מ אם יבשלו אותם יחד פשוט וברור דיש כאן איסור בישול בשר בחלב, דהא קודם הבישול לא נתנו טעם זה בזה, וע"י הבישול נתנו טעם זה בזה.

ובפרמ"ג כתב דלדינא בבשר בחלב יש בישול אחר בישול, ומ"מ בשר וחלב הבלוע בקדירה לא חששו שיפלוט לחוץ ויתבשל, דכה"ג לא הוי דרך בישול, אך בשר בקדירה בת יומא מחלב וודאי הוי דרך בישול.

נר העשוי מבשר וחלב

ובחתם סופר (יו"ד, צב) דן בדבר נר העשוי מקלב, ומעורב בו חמאה האם יש בזה משום בשר בחלב. והביא בשם כמה מגדולי האחרונים ובתוכם האליה רבה (חנוכה) דיש לחוש למבשל בב"ח, שהטיפה שסביב השלהבת מתבשלת.

אך הוסיף דלענין מלאכת שבת בוודאי אין בו משום מבשל, אלא משום הבערה, דלא לשתמיט בשום דוכתא דהנותן שמן בנר חייב משום מבשל, הגם דגבי בשר בחלב סבירא להו לגדולי האחרונים דהוי מבשל, מכל מקום במלאכת שבת בעינן דנהוי כיוצא בהן במשכן, והתם הלא בישול הסממנים היה דבר המבושל בעולם, והיו זקוקים לו. וכיוצא בזה בגוזז והשער הולך לאיבוד, רק לפנות מקום העור, לענין גיזה בקדשים חייב משום גוזז, ואילו בשבת פטור משום דלא הוה במקדש, עכ"ד.

ולפי"ז הקשה הגר"א וייס שליט"א עמש"כ בכס"מ דאיסור בישול הוא משום שמביא להנאה. והא הכא לא שייכא אכילה דהחלב נשרף ונאבד מן העולם, ובהכרח דאין כוונת הכס"מ דאיכא נ"מ משום הטעם.